

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 19 februari 1918 kl. 1/2 1 e. m.

*Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 1,
i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl.
Maj:t angående åstadkommande av en samverkan mellan
stat och kommun för övertagande av skyldigheten att be-
kosta skolmateriel för barn i folk- och småskolan.*

I en inom andra kammaren av herr *Persson* i Norrköping m. fl. av-
given motion nr 233 hemställes, att andra kammaren för sin del måtte
besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte
utreda, på vilket sätt och efter vilka grunder en samverkan mellan stat
och kommun må kunna åstadkommas för övertagande helt eller delvis av
föräldrarna nu åliggande skyldighet att för sina barn i folk- och små-
skolan bekosta erforderlig skolmateriel.

Med avseende på vad motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande
tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Det slutyrkande, i vilket motionen utmynnar, överensstämmer orda-
grant med andra kammarens första tillfälliga utskotts hemställan i anled-
ning av den förra året av herrar *Vennerström* och *Hage* väckta motionen
nr 327. Årets motion torde därför väsentligen få betraktas som ett åter-
upptagande av den sistnämnda motionen.

Herrar *Vennerströms* och *Hages* motion hänvisades till andra kam-
marens första tillfälliga utskott, som däröver avgav ett utlåtande, varur
utskottet tillåter sig anföra följande synpunkter:

Utskottet påpekade bland annat, huru de kostnader för barnens upp-
fostran under skolåldern, som läggas på föräldrarna, drabba dessa högst
olika och i proportion till barnantalet inom familjen. Ju större barnskara

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 13 saml. 1 avd. 1 häft. (Nr 1.)

desto större utgifter för skolmateriel. Dessa utgifters fördelning utan hänsyn till familjernas olika ekonomiska bärkraft måste sålunda drabba högst orättvist. Utskottet framhävde vidare den menliga inverkan på undervisningen, olikheten i barnens utrustning med nödvändig skolmateriel måste medföra, samt det pinsamma för läraren att upprepade gånger nödgas ålägga fattiga barn att medhava för materielens anskaffning erforderliga penningar. Ävenså betonade utskottet, att barnens iakttagande av akt-samhet med den materiel, som anförtros dem, icke betingas så mycket av sättet för materielens åtkomst som fastmer av helt andra faktorer. Föreskrives ersättningskyldighet för skadad materiel, blir det föräldrarna angeläget att oavlåtligt mana barnen till iakttagande av varsamhet.

Angående proportionen mellan statens och kommunens anpart vid övertagandet av kostnaderna framhöll utskottet:

»Beträffande frågan, huruvida de utgifter, som enligt förslaget skulle överflyttas på det allmänna, böra bestridas av stat eller kommun eller bådadera, tilltror sig utskottet icke att uttala någon bestämd mening. Att med nuvarande kommunala skatteförhållanden lägga hela bördan av dessa utgifter på kommunerna synes emellertid otänkbart. Skulle en uppdelning av kostnaderna ifrågasättas, bör emellertid den fördelningsgrund, som motionärerna föreslå, icke komma till användning utan hellre den, efter vilken lärarnes kontanta minimilön utgår.»*

Andra kammaren biföll utan debatt utskottets hemställan, varefter ärendet i vederbörlig ordning remitterades till första kammaren och dess första tillfälliga utskott, vilket på angivna grunder tillstyrkte bifall till andra kammarens beslut i frågan. Vid utskottets utlåtande var fogad en reservation för avslag, och efter överläggning inom första kammaren bifölls denna reservation med 44 röster mot 42, som avgåvos för utskottets hemställan. Frågan hade alltså denna gång förfallit.

De skäl, som dikterade första kammarens beslut, torde väsentligen ha varit statsfinansiella: man synes ha fruktat de ökade utgifter från statens sida, som bekostandet av den i motionen omnämnda skolmaterielen skulle ha till följd. Emellertid synes man därvid icke tillräckligt ha beaktat den skillnad, som förefinnes mellan motionärernas slutyrkande och andra kammarens första tillfälliga utskotts hemställan. Utskottet yrkade nämligen, som ovan framhållits, att kammaren måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte utreda, på vilket sätt och efter vilka grunder en samverkan mellan stat och kommun må

* Motionärerna hade tänkt sig, att staten betalade $\frac{2}{3}$ och vederbörande kommun $\frac{1}{3}$ av den nödiga summan.

kunna åstadkommas för övertagande *helt eller delvis* av föräldrarna nu åliggande skyldighet o. s. v. Orden *helt eller delvis* förekommo icke i motionärernas slutyrkande. Genom dessa ord har utskottet tydligen velat uttala, att frågan, i vilken utsträckning dessa utgifter skulle bestridas av det allmänna, borde bliva föremål för en eventuell utredning. Jämväl i sin motivering framhåller utskottet, att »samhället bör övertaga åtminstone det väsentliga av dessa utgifter».

Med avseende på den invändning, som gjordes under debatten i första kammaren, att det skulle te sig egendomligt, därest även de förmögna barn skulle få skolmateriel gratis, vill utskottet påpeka, att, då ju alla på skattevägen få bidra med de medel, som här äro erforderliga, denna invändning saknar all bärighet.

Då ärendet så nyligen behandlats, och utskottet vidhåller den förra året intagna ståndpunkt, som andra kammaren utan meningsskiljaktighet givit sin anslutning, anser sig utskottet nu sakna anledning att närmare ingå på frågan.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet med anledning av förevarande motion hemställa,

att andra kammaren för sin del måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte utreda, på vilket sätt och efter vilka grunder en samverkan mellan stat och kommun må kunna åstadkommas för övertagande helt eller delvis av föräldrarna nu åliggande skyldighet att för sina barn i folk- och småskolan bekosta erforderlig skolmateriel.

Stockholm den 19 februari 1918.

På utskottets vägnar:

ARTHUR ENGBERG.

Vid slutbehandlingen av förevarande ärende ha närvarit: herrar *Engberg, Berggren, Elias son, Welin, Eklund, Gustafson* i Kasenberg, *Söderberg, Svensson* i Eggelstad, *Swartling* och *Jungnell*.
